

TÜRKİYE BÜYÜK MİLLET MECLİSİ BAŞKANLIĞINA

Türkiye Büyük Millet Meclisi İçtüzüğünde Değişiklik Yapılması Hakkındaki Kanun Teklifimiz ve gerekçesi ilişikte sunulmuştur.

Gereğini saygılarımızla arz ederiz.

Mikail ARSLAN
Kırşehir Milletvekili

Tevfik AKBAK
Çankırı Milletvekili

Halil İbrahim YILMAZ
Kütahya Milletvekili

D. Mehmet KASTAL
Osmaniye Milletvekili

Muharrem TOPRAK
İzmir Milletvekili

Turan TÜYSÜZ
Şanlıurfa Milletvekili

Fahri ÇAKIR
Düzce Milletvekili

Kenan ALTUN
Ardahan Milletvekili

A. İsmet ÇANAKÇI
Ankara Milletvekili

Nezir BÜYÜKCENGİZ
Konya Milletvekili

Yahya AKMAN
Şanlıurfa Milletvekili

Abdullah ÇETİNKAYA
Konya Milletvekili

Mehmet KILIÇ
Konya Milletvekili

Hamit TAŞCI
Ordu Milletvekili

Abdulaziz YAZAR
Hatay Milletvekili

GENEL GEREKÇE

Vatandaşların ve 3/10/2001 tarihli ve 4709 sayılı Kanunla Anayasada yapılan değişiklikle karşılıklılık esası gözetilmek kaydıyla Türkiye’de ikamet eden yabancıların, Türkiye Büyük Millet Meclisine ve yetkili makamlara kendileriyle veya kamu ile ilgili dilek ve şikayetlerini bildirmelerini içeren dilekçe hakkı Anayasanın “Temel Haklar ve Ödevler” başlıklı ikinci kısmının “Siyasi Haklar ve Ödevler” başlıklı dördüncü bölümünde düzenlenmektedir.

Anayasaya göre temel hak ve özgürlüklerin düzenlenmesinde esas alınan kritere göre bunlar “kişinin hakları ve ödevleri” , “sosyal ve ekonomik haklar ve ödevler” ve “siyasi haklar ve ödevler” şeklinde bir ayrıma tabii tutulmaktadır.Bunlardan kişilerin siyasal gücün kullanılmasına katılmak ve kısmen bu gücün denetlenmesini sağlayan nitelikte olan dilekçe hakkı Anayasayla güvence altına alınmıştır.

Dilekçe hakkı içeriği itibarıyla iki konuyu içermekte dir. Bunlar dan ilki düşünce ve kanaat hürriyeti ile düşünceyi yayma hürriyetini ilgilendirmektedir.İkincisi ise kişinin kendisi veya kamuyla ilgili dilek ve şikayetleri ile ilgili olarak yapılan işlemin sonucundan ve safahatından bilgi sahibi olmasını sağlayarak, kişilerin yönetime kısmen katılmasını gerçekleştirmeye yöneliktir.

Dilekçe hakkının konusunu oluşturan, düşünce ve kanaat hürriyeti ile düşünceyi açıklama ve yayma hürriyeti anayasanın 25 ile 26 ve devamı maddelerinde düzenlenmektedir. Buna paralel olarak insan hak ve özgürlüklerine saygının geliştirilmesini ve giderek artan ulusal ve uluslar arası önlemlerle bu hakların dünyaca etkin olarak tanınmasını ve uygulamasını sağlamak amacıyla tüm uluslar için ortak ideal ölçülerini belirleyen Birleşmiş Milletler Genel Kurulunun 10/12/1948 tarihli ve 217 A (III) sayılı Kararı ile ilan edilen İnsan Hakları Evrensel Beyannamesinin 18 ve 19. Maddelerin de ve bu Bildiride açıklanan hakların her yerde ve etkin bir şekilde tanınmasını ve uygulanmasını sağlamayı hedef alan 4/10/1950 tarihinde Ülkemiz tarafından imzalanan İnsan Hakları ve Temel Özgürlükleri korumaya dayalı Avrupa Sözleşmesinin 9 ve 10.maddelerinde de bu haklara ilişkin düzenlemelere yer verilmektedir.

Herkes temel hak ve hürriyetlerden eşitlik ve adalet gereklerine uygun olarak ve Anayasada gösterilen hürriyetçi demokratik hukuk düzeni içinde bu haklardan yararlanma hakkına sahip bulunmaktadır.

Bu çerçevede vatandaşların ve karşılıklılık esası gözetilmek kaydıyla Türkiye’de ikamet eden yabancıların kendileriyle ilgili veya kamuyla ilgili

şikayetleri hakkında diğerk yetkili makamlarla birlikte Türkiye Büyük Millet Meclisi'nde başvurma hakkı bulunmaktadır. Bu hakkın kullanılması önündeki engelleri kaldırmak suretiyle kolaylaştırmak devlete düşen ödevlerin başlıcalarındandır.

AB Uyum Paketinde, bugüne kadar kabul edilen belki de en önemli değişiklik, 3.10.2001 tarih ve 4709 sayılı Anayasa değişikliğidir. Bu pakette Anayasanın 74 üncü maddesinde yapılan ikinci ve en önemli değişiklik ise ikinci fıkradaki “Kendileri ile ilgili başvuruların sonucu, gecikmeksizin dilekçe sahiplerine yazılı olarak bildirilir” değişikliği olmuştur.

Bu çerçevede, Dilekçe hakkının kullanılmasının usul ve esaslarının düzenlendiği 1/11/1984 tarihli ve 3071 sayılı Kanunda, 2.1.2003 tarih ve 4778 sayılı Kanunla, demokratikleşme paketi çerçevesinde yapılan değişikliklerle dilekçenin incelenmesi ve sonucunun bildirilmesine ilişkin olarak yetkili makamların yapılan başvuruların sonucu veya yapılan işlemin safahatı hakkında dilekçe sahiplerine cevap vermesi gereken azami süre altmış günden otuz güne indirilmiştir. Buna paralel olarak Türkiye Büyük Millet Meclisine yapılan başvuruların Dilekçe Komisyonu tarafından incelenmesi ve karara bağlanması konusunda, altmış günlük azami süre getirilmiş ve ilgili kamu kurum ve kuruluşlarına Dilekçe Komisyonunca gönderilen dilekçelerin otuz gün içinde cevaplandırılması yükümlülüğü getirilmiştir. Böylelikle Komisyonun iş yükünde yoğun bir artış meydana gelmiş olması nedeniyle Komisyonun çalışma usullerinin bu değişikliklere uygun şekilde yeniden düzenlenmesi ihtiyacı ortaya çıkmıştır.

Söz konusu dilekçelerden Türkiye Büyük Millet Meclisine gönderilenlerle ilgili olarak, belirtilen dilek ve şikayetlerin incelenmesinin esas ve usülleri Türkiye Büyük Millet Meclisi tüzüğü'nün 115 ila 120 inci maddelerinde düzenlenmektedir. Bu düzenlemede öngörülen yapıda dilekçelerden İçtüzüğü'nün 116 ıncı maddesinde belirtilen nitelikte olanlarının görüşülemeyeceğine karar verilmesi Başkanlık Divanının görevleri arasında sayılmaktadır.

Ülkemizde yaşanan ekonomik ve sosyal gelişmeler, gerek AB'ne uyum süreci, gerekse Anayasada yapılan değişiklikler, komisyona yapılan müracaatlarda yoğun bir artış yaşanmasına sebep olmuştur. Bu nedenle dilekçelerle ilgili dilek ve şikayetler hakkında gerekli araştırma ve incelemenin etkin ve süratli olarak yapılabilmesi için mevcut yapıda köklü bir değişiklik yapılması gerekmektedir. Bu ihtiyaca uygun olarak mevcut Başkanlık Divanının fonksiyonu yeniden düzenlenmiş ve bir kısım yetkileri Komisyon Başkanı devredilmiş ayrıca, Komisyona mahallinde inceleme yapma yetkisi tanınmış ve yapılan işlemler için öngörülen süreler kısaltılmıştır.

Teklif yukarıda belirtilen amaçlarla hazırlanmıştır.

MADDE GEREKÇELERİ

MADDE 1.- 3.10.2001 tarihli 4709 sayılı Kanunun 26 ncı maddesi ile Anayasamızın 74 üncü maddesinde değişiklik yapılmış ve bu değişikliğe paralel olarak 3071 sayılı Dilekçe Hakkının Kullanılmasına Dair Kanunda 2.1.2003 tarih ve 4778 sayılı Kanunla ana prensipler yürürlüğe sokulmuştu. Gerek Anayasa gerekse Dilekçe Kanununda yapılan bu değişikliklere paralel Dilekçe Komisyonunun çalışma usul ve esaslarını belirleyen değişikliklerin yapılması zorunlu hale gelmiştir. Komisyonun çalışmasını daha verimli, etkin ve insan haklarına saygılı ve zaman kaybını önleyici hale getirmek için bu düzenlemeler gerçekleştirilmiştir.

Komisyonla gelen dilekçelerle ilgili olarak Komisyon Başkanının görev ve yetkileri ayrıntılı olarak belirtilmekte, bunlardan görüşülemeyeceğine karar verilenlerin Komisyon Üyelerine dağıtılması ve dağıtım tarihinden itibaren 10 gün içerisinde itiraz edilmemesi halinde bu kararın kesinleşeceği belirtilmektedir.

MADDE 2.- Komisyon Başkanınca, 116 ncı maddesi gereğince görüşülemeyeceğine karar verilenler dışında ve aynı madde gereğince karara bağladığı dilekçelerden süresi içerisinde itiraza uğrayarak Komisyonla sevk edilen dilekçelerin Komisyon tarafından incelenmesinin esas ve usulleri düzenlenmektedir.

MADDE 3.- Komisyon kararlarından, mahallinde inceleme yapılmasına gerek görülenlerin dışında kalanların, bastırılarak bütün Milletvekillerine ve Bakanlara dağıtılması konusu düzenlenmiştir.

MADDE 4.- 3.10.2001 tarihli ve 4709 sayılı Anayasa Değişikliği ile 3071 sayılı Kanunda yapılan değişikliğe paralel olarak sürelerle ilgili yapılması gereken değişiklik gerçekleştirilmiştir. Komisyonun teşekkülünde yapılan değişikliklere paralel olarak “Komisyon Genel Kurulu” ibaresi “Komisyon” olarak değiştirilmekte. Komisyon Kararına itiraz süresi otuz günden on güne ve Komisyonun itiraz üzerine inceleme süresi otuz günden yirmi güne indirilmektedir.

MADDE 5.- Komisyonun teşekkülünde yapılan değişikliklere paralel olarak “Komisyon Genel Kurulu” ibaresi “Komisyon” olarak değiştirilmektedir.

MADDE 6.- Yürürlüğe ilişkindir.

MADDE 7.- Yürütmeye ilişkindir.

TÜRKİYE BÜYÜK MİLLET MECLİSİ İÇTÜZÜĞÜNDE DEĞİŞİKLİK YAPILMASI HAKKINDA İÇTÜZÜK TEKLİFİ

MADDE 1.- 5.3.1973 tarihli ve 584 Karar numaralı Türkiye Büyük Millet Meclisi İçtüzüğü'nün 116 ncı maddesi başlığıyla birlikte aşağıdaki şekilde değiştirilmiştir.

“Komisyon Başkanının görev ve yetkileri

Madde 116.- Komisyon Başkanı Komisyona gelen dilekçeler ile ilgili olarak;

a-Belli bir konuyu ihtiva etmeyen,

b-Yargı mercilerinin görevine giren konularla ilgili olan veya haklarında bu merciler tarafından verilmiş bir karar bulunan,

c-Yetkili idari makamlarca verilen kesin cevap suretini ihtiva etmeyen,

d-Yeni bir kanunu veya bir kanun değişikliğini gerektiren,

e- Somut olay ve belgeye dayanan dilekçeler dışında kanunun dilekçede bulunmasını zorunlu gördüğü şartlardan herhangi birini taşımayan,

dilekçelerin görüşülemeyeceğine karar verir.

Ayrıca;

a-Konularına göre bakanlıklar veya ilgili kamu kurum ve kuruluşlarından bilgi ve belge göndermelerini ve bunlardan eksik veya çelişkili olanların tamamlattırılmasını,

b-Bakanlık, kamu kurum veya kuruluşlarından süresinde gelmeyen yazı cevabının çabuklaştırılmasını,

c-Mahallinde inceleme yapılmasına karar verilmesini,

d-İlgisine göre bakanlıklar veya ilgili kamu kurum veya kuruluşlarından Komisyonda veya inceleme mahallinde temsilci hazır bulundurulmasını.

İsteyebilir.

Komisyon Başkanı, yukarıdaki fıkranın (d) bendi kapsamında olan dilekçelerden kanun teklifi olarak düzenlenmesinde yarar gördükleri ile (e) bendi kapsamında kalanlardan somut olay ve belgeye dayanan dilekçelerin, Komisyona gönderilmesine karar verebilir.

Başkan tarafından görüşülemeyeceğine dair verilen kararlar Komisyon üyelerine dağıtılır. Dağıtım tarihinden itibaren on gün içerisinde yazılı ve gerekçeli olarak itiraz edilmeyen kararlar kesinleşir. Bu kararlar ilgilisine tebliğ edilir.”

MADDE 2.- Türkiye Büyük Millet Meclisi İçtüzüğü'nün 117 ncı maddesi başlığı ile birlikte aşağıdaki şekilde değiştirilmiştir.

“Dilekçelerin Komisyon tarafından incelenmesi”

Madde 117.- Komisyon Başkanınca 116 ncı maddeye göre görüşülemeyeceğine karar verilenler dışında kalan dilekçeler ile, aynı madde gereğince görüşülemeyeceği karara bağlanan dilekçelerden süresi içinde itiraza uğrayanlar Komisyona sevk edilir.

Komisyon:

a- Kendisine gönderilen dilekçeleri ilk önce 116 ncı madde hükmü gereğince inceleyerek karar konusu olup olmadığına,

b- Yeni bir kanun veya kanun değişikliğini gerektiren dilekçelerden, düzenlenmesinde toplumsal yarar görülenlere ilişkin olarak komisyon üyelerince kanun teklifi hazırlanmasına veya Türkiye Büyük Millet Meclisi Başkanlığına ve Başbakanlığa bilgi verilmesine,

c- Mahallinde inceleme yapılmasına gerek olup olmadığına.

karar verir.

Komisyon yeleri tarafından hazırlanan kanun teklifleri genel hükümler çerçevesinde işlem görür.”

MADDE 3.- Türkiye Büyük Millet Meclisi İçtüzüğünün 118 inci maddesi başlığıyla birlikte aşağıdaki şekilde değiştirilmiştir.

Komisyon kararlarının bastırılması ve dağıtılması.

Madde 118.- Komisyon Başkanlığı, Komisyon tarafından alınan kararlardan 117 nci maddenin ikinci fıkrasının (c) bendi dışındaki kararları gecikmeksizin bastırır ve bütün milletvekillerine ve bakanlara dağıtır.

MADDE 4.- Türkiye Büyük Millet Meclisi İçtüzüğünün 119 uncu maddesinin birinci fıkrasında geçen “Komisyon Genel Kurulunun” ibaresi, “Komisyon”, “otuz gün” ibaresi “on gün” olarak ve ikinci fıkrasında geçen “Komisyon Genel Kurulu” ibaresi, “Komisyon”, “otuz gün” ibaresi” “yirmi gün” olarak değiştirilmiştir.

MADDE 5.- Türkiye Büyük Millet Meclisi İçtüzüęünün 120 nci maddesinde geçen “Komisyon Genel Kurulu” ibaresi, “Komisyon” olarak değiştirilmiştir.

MADDE 6.- Bu İçtüzük hükümleri, yayımı tarihinde yürürlüğe girer.

MADDE 7.- Bu İçtüzük hükümleri, Türkiye Büyük Millet Meclisi tarafından yürütülür.